

kirjaamo@oph.fi

Opetushallitus
PL 380
00530 Helsinki

1.3.2018
Lausunto

Viite OPH -200–2018

LAUSUNTO LABORATORIO JA MITTAUSALAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEIDEN LUONNOKSESTA

Opetushallituksen pyynnöstä Tehy ry lausuu yhdessä Suomen Bioanalytikkoliiton (SBL) kanssa laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta. Lausunto koskee ammattitutkinnon perusteiden **työelämälähtöisyyttä, tutkinnon osia ja niiden muodostumista, osaamisaloja, tutkinnossa vaadittavaa ammattitaitoa, ammattitaidon osoittamista ja hyväksytyt suorituksen kriteereitä, tutkintonimikkeitä sekä osaamispisteytyksiä.**

Koulutuksen lähtökohtana tulee olla osaamisperustaisuus ja asiakaslähtöisyys. Laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinnon ehdottomasti vastattava työelämän todellisiin osaamistarpeisiin. Tulevaisuuden haasteisiin voidaan vastata digitalisaation, automatisaation ja robotisaation keinoin. Kuitenkin edellä mainitut näkyvät valinnaista "Laboratorion laitetuki, automaatio, verkot ja järjestelmät" tutkinnon osaa lukuun ottamatta heikosti laboratorioalan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksessa. Tutkinnon perusteista ei ilmene riittävän selkeästi toiminta- ja näyttöympäristöt. Tehy Ry ja Suomen Bioanalytikkoliitto painottavat, että laboratorioalan ammattitutkinto johtaa teollisuuden laborantin tehtäviin, eikä siten tuota sellaista osaamista ja kelpoisuutta, mitä tarvitaan sosiaali- ja terveysalan laboratorio- ja näytteenottotyöskentelyssä, jossa vaadittava tutkinto on bioanalytikko amk.

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys

Tutkinnon perusteet ovat työelämälähtöiset, mutta jonkin verran on vaihtelua eri tutkinnon osien kesken. Paikoin tutkinnon perusteet on kuvattu liian yleisellä tasolla ja terminologia on epätäsmällistä, mikä aiheuttaa tulkintavaikeuksia työelämälle siitä, millaista osaamista opiskelijalta edellytetään.

Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen sekä osaamisalat

Laboratoriotyön osaamisala sisältää kaksi pakollista tutkinnon osaa ja valinnaisia tutkinnonosia yhteensä 15. Tutkinnon osien muodostuminen on laboratoriotyön osaamisalalla tarkoituksenmukainen. On kannatettavaa, että valinnaisten tutkinnon osien valintamahdollisuuksia on myös muista ammattitutkinnoista tai erikoisammattitutkinnoista.

Tutkinnossa vaadittava ammattitaito, ammattitaidon osoittaminen ja hyväksytyt suorituksen kriteerit

Ammattitaitovaatimuksia on runsaasti tutkinnonosissa; esimerkiksi Työskentely laboratorioympäristössä. Toisaalta tutkinnon osien laajuudessa on suhteessa sisältöön kirjavuutta eivätkä osaamispisteet ole loogisessa suhteessa kokonaisuuteen. (Näytteenotto ja esikäsittely: kolme osaamisvaatimusta/15osp; Laboratorion hankintatoimi ja logistiikka: seitsemän osaamisvaatimusta/15 osp; Bioteknisten työmenetelmien hallinta kuusi osaamisvaatimusta/30 osp) Lisäksi ammattitaitovaatimukset eivät ole loogisessa järjestyksessä. Ammattitaitovaatimusten kuvaaminen prosessinomaisesti "suunnittelu, toteutus, arviointi" helpottaisi sekä opiskelijaa että työelämän arvioijaa hahmottamaan kokonaisuuden. On kannatettavaa, että Laadunhallinnan standardit ja menetelmät 40 osp voidaan osoittaa toisen tutkinnon osan yhteydessä. Usean hyväksytyt kriteerin yhteydessä mainitaan "luonnontieteelliset", voisi pohtia olisiko osaamista mahdollista kuvata konkreettisemmin?

Ammattitaidon osoittamistavat kokonaisuudessaan tulee kuvata selkeämmin. "Ammattitaidon osoittaminen muilla tavoin" on liian laava ilmaisu ja voi johtaa sellaisiin ammattitaidon osoittamistapoihin, jotka eivät ole varsinaisia työtehtäviä tai yksittäisiin temppuihin, joilla pyritään osoittamaan osaamista. Kriteeri "ymmärtää työn kohteena olevan menetelmän ja menetelmässä käytettyjen laitteiden toimintaperiaatteet ja niissä vaikuttavat ilmiöt kehitystyön vaatimassa laajuudessa" vaikuttaa varsin vaativalta. Myös muita hyväksytyin suorituksen kriteereitä tulee vielä kriittisesti tarkastella ja muokata ne sellaiseksi, että opiskelijan on vaadittava osaaminen mahdollista saavuttaa. Esimerkiksi opiskelijalta edellytetään työalueen muiden työntekijöiden perehdyttämistä? Tutkinnon osa "toiminnan jatkuva parantaminen laboratorioissa" on todella vaativa kokonaisuus ja sopisi paremmin erikoisammattitutkintoon tai korkeakoulussa opiskeltavaksi.

Yhteenveto

Tehy ry:n ja Suomen Bioanalytikkoliiton mielestä työelämälähtöisyys on huomioitu riittävästi, kuitenkin huomiota tulee kiinnittää tutkinnonosien sisältöjen kuvaamiseen selkeämmin ja konkreettisemmin, koska tästä tulee työeläältä jatkuvasti palautetta. Tutkinnossa vaadittava ammattitaito, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittaminen tulee tutkinnon perusteissa kuvata realistisesti sillä tasolla, millä laboratorioalan ammattitutkinnon opiskelija voi sitä aidosti osoittaa opiskelun aikana ja myöhemmin työllistyessään.

Ammattitaitovaatimuksia on runsaasti tutkinnonosissa; esimerkkinä Työskentely laboratorioympäristössä. Toisaalta tutkinnon osien laajuudessa on suhteessa sisältöön kirjavuutta, eivätkä osaamispisteet ole loogisessa suhteessa kokonaisuuteen. Ammattitaidon osoittamistavat tulee kuvata selkeämmin. "Ammattitaidon osoittaminen muilla tavoin" on liian laava ilmaisu ja voi johtaa sellaisiin ammattitaidon osoittamistapoihin, jotka eivät ole varsinaisia työtehtäviä tai yksittäisiin temppuihin, joilla pyritään osoittamaan osaamista. Tehy Ry ja Suomen Bioanalytikkoliitto painottavat, että laboratorioalan ammattitutkinto ei tuota sellaista osaamista, mitä tarvitaan sosiaali- ja terveysalan laboratoriotyöskentelyssä.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä Suomen Bioanalytikkoliiton kanssa.

Helsinki 1.3.2018

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
johtaja
Tehy ry

Asiantuntija
Kirsi Coco
koulutuspoliittinen asiantuntija
Tehy ry
kirsi.coco@tehy.fi
p. +358408215057